

HİA İSTATİSTİKLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET AYRIMINDA REVİZYONU

Gökçe Uysal* ve Furkan Kavuncu**

Türkiye İstatistik Kurumu 2014 yılı Şubat ayında Hanehalkı İşgücü Anketi'nden elde ederek açıkladığı işgücü piyasası istatistiklerinde revizyon yaptı. Bu revizyondaki ana değişiklikler işsizlik tanımının süresinin değişmesi ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile nüfus projeksiyonlarının yenilenmesi olarak özetlenebilir. 2014 yılında HİA nüfus projeksiyonları güncellenmiştir¹. İşsiz tanımındaki “son 3 ay içinde” iş aramış olma kriteri “son 4 hafta” olarak değiştirilmiştir. Ayrıca bu revizyonda, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dâhil edilmiştir.

Bu revizyon işgücü piyasası istatistiklerinin zaman serisinde bir kırılma yaratmaktadır. TÜİK revizyon yaptığı tarihte verilerdeki kırılmaya işaret ederek zaman serilerinin Şubat 2014 yılı öncesi ve sonrası olarak karşılaştırılabilir olmadığını da vurgulamaktadır. Tekrar karşılaştırılabilir veri üretmek için Haziran 2014 tarihinde işgücü istatistiklerinin bir kısmı aylık olarak geriye doğru revize edilmiştir. Ancak bu geriye götürme işlemi temel işgücü göstergelerine dair ana birkaç seri ile kısıtlı kalmıştır. Yapılan revizyon ile işgücü, istihdam ve işsizlik istatistiklerinde yapılan düzeltmeler Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1: Eski ve revize seriye göre ve 2013 sonrası temel işgücü istatistikleri, 2005-2017

	İşgücü		İstihdam		İşsiz	
	Eski Seri	Revize Seri	Eski Seri	Revize Seri	Eski Seri	Revize Seri
2005	22,455	21,691	20,067	19,633	2,388	2,058
2006	22,751	21,913	20,423	19,933	2,328	1,980
2007	23,114	22,253	20,738	20,209	2,376	2,044
2008	23,805	22,899	21,194	20,604	2,611	2,295
2009	24,748	23,710	21,277	20,615	3,471	3,095
2010	25,641	24,594	22,594	21,858	3,046	2,737
2011	26,725	25,594	24,110	23,266	2,615	2,328
2012	27,339	26,141	24,821	23,937	2,518	2,204
2013	28,271	27,047	25,524	24,601	2,747	2,445
2014(*)		28,787		25,933		2,854
2015(*)		29,678		26,621		3,057
2016(*)		30,535		27,205		3,330
2017(*)		31,643		28,189		3,454

(*) : 2013 sonrası güncel seri

*Doç. Dr. Gökçe Uysal, Betam, Direktör Yardımcısı, gokce.uysal@eas.bau.edu.tr

** Furkan Kavuncu, Betam, Araştırma Görevlisi, furkan.kavuncu@eas.bau.edu.tr

1 Yeni projeksiyonun sonuçlara en büyük etkisi kır-kent ayrımı ile 65 yaş ve üstü nüfusta gözlemlenmiştir. Kırsal nüfusun %32'den %13,5'e gerilemesi kırsal alanda yoğun görülen sektörlerdeki istihdam rakamlarını büyük ölçüde etkilemiştir. Öte yandan 15 yaş üstü nüfustaki artışın büyük bir kısmının (%80'i) 65 yaş ve üstündekilerden kaynaklanması işgücüne dâhil olmayan nüfus rakamlarında belirleyici farklar yaratmıştır.

Yapılan revizyonda toplumsal cinsiyet ayrımında geriye dönük bir düzeltme yapılmamıştır. Bu bilgi notunda TÜİK'in internet sitesinden yaptığı açıklamadaki temel prensiplere sadık kalınarak temel işgücü piyasası göstergeleri toplumsal cinsiyet ayrımında geri götürülmektedir. Böylelikle toplumsal cinsiyet verilerindeki kırılmanın giderilmesi ve zaman serilerinin karşılaştırılabilir hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

TÜİK'in revizyonda bağlı kaldığı ana prensipler Hanehalkı İşgücü Anketi verilerinin meta verisinde yer almaktadır. TÜİK'in yeni metodolojiye göre revize ettiği 2005-2013 yılı verileri içerisinde temel göstergeler (işgücü, istihdam ve işsizlik) seçilerek bizim kullandığımız metodoloji ile elde ettiğimiz göstergeler ile TÜİK tarafından açıklananlar karşılaştırılmış, ve bu bilgi notunda kullandığımız metodun hata payı da raporlanmıştır.

İSTİHDAM

Ana istatistikler olan işgücü, istihdam ve işsiz serileri içerisinde revizyonu nispeten basit olan seri istihdam serisidir. Zira TÜİK istihdam tanımında bir değişikliğe gitmemiştir. Buna karşın ADNKS'ye geçilmesiyle birlikte nüfus tahminleri yenilenmiştir. Bu revizyonun oranları değil seviyeleri etkilemesi beklenir. Dolayısıyla istihdam serisinde nüfus projeksiyonlarının yenilenmesinden kaynaklanan bir sıçrama göze çarpmaktadır.

Tablo 2: TÜİK serileri ve BETAM revizyonuna göre istihdam seviyeleri, 2005-2017

	Eski Seri	Betam Revize Seri	TÜİK Revize Seri	BETAM - TÜİK	BETAM / TÜİK - 1	BETAM Revize Kadın	BETAM Revize Erkek
2005	20.067	19.576	19.633	-57	-0,003	4.852	14.757
2006	20.423	19.924	19.933	-9	0,000	4.994	14.960
2007	20.738	20.231	20.209	22	0,001	5.087	15.175
2008	21.194	20.676	20.604	72	0,003	5.314	15.388
2009	21.277	20.757	20.615	142	0,007	5.576	15.198
2010	22.594	22.042	21.858	184	0,008	6.102	15.952
2011	24.110	23.521	23.266	255	0,011	6.623	16.906
2012	24.821	24.214	23.937	278	0,012	6.942	17.276
2013	25.524	24.900	24.601	299	0,012	7.257	17.642
2014(*)	25.933	25.933	25.933			7.689	18.244
2015(*)	26.621	26.621	26.621			8.058	18.562
2016(*)	27.205	27.205	27.205			8.312	18.893
2017(*)	28.189	28.189	28.189			8.729	19.460

(*) : 2013 sonrası güncel seri

Nüfus projeksiyonunun yenilenmesinden kaynaklanan bu sıçramayı istihdam serisine yansıtmak için öncelikle 2014 yılı için açıklanan istihdam rakamını, eski serideki son üç yıllık (2011, 2012 ve 2013) istihdam büyüme oranlarının geometrik ortalamasını kullanarak geri götürüyoruz ve 2013 yılı istihdam seviyesini hesaplıyoruz. Daha sonra eski istihdam serisindeki (2005-2013) büyüme oranlarını kullanarak her yılın istihdam seviyesini revize ediyoruz. Bu işlem sonucunda bizim elde ettiğimiz seri ile TÜİK tarafından açıklanan seri Tablo 2'de verilmektedir. Görüldüğü gibi bizim tahminlerimiz ile TÜİK'in revizyonu arasındaki fark 2013 yılında 299 bin kişiyken (sapma oranı yüzde 1,2) 2005'e doğru giderek azalmakta ve sapma oranı sifıra yaklaşmaktadır.

Bu yöntemin TÜİK tarafından uygulanan yöntemle olabildiğince yakın olduğundan hareketle kadın ve erkek istihdam serileri aynı yöntem kullanılarak revize edilmiş ve Tablo 2’de gösterilmiştir. Dikkat edilirse 2005-2013 dönemi için tahmin ettiğimiz kadın ve erkek yıllık istihdam miktarlarının toplamları toplam revize istihdam miktarlarına tam eşit değildir. Bunun nedeni üç serinin her birinin ayrı ayrı tahmin edilmiş olmasıdır. Bununla birlikte fark + 5 bin (2013) ile – 33 bin (2005) arasında değişmekte olup ihmal edilebilir düzeydedir.

İŞSİZLİK

TÜİK’in işsizlik serisindeki revizyonlarının önemli bölümü işsizlik tanımının değiştirilmesinden ve istihdam serisine benzer şekilde ADNKS kaynaklı projeksiyonların değişmesinden kaynaklanmaktadır.

TÜİK; yakın geçmişte iş aramış, bunun için çeşitli iş arama kanallarına başvurmuş, iş bulduğu ya da iş kurduğu takdirde iki hafta içerisinde işbaşı yapabileceğini beyan eden kişileri işsiz saymaktadır. Ayrıca son olarak iki hafta içinde işbaşı yapamama durumlarını başlayacağı bir iş bulmuş veya kurmuş olmasına rağmen birtakım eksikler nedeniyle başlayamamalarıyla açıklayan kişiler de işsiz sınıfına dahil edilmiştir. 2014 yılı Şubat ayından itibaren işsiz tanımında kullanılan iş arama süresi Avrupa İstatistik Ofisi Eurostat’ın tanımıyla uygun hale getirilerek “son üç ay” yerine “son dört hafta” olarak kısıtlanmıştır. Yeni tanımdaki işsizlik süresi hem Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ülkeleri hem de Uluslararası Çalışma Örgütü tanımlarıyla uyumludur. İşsiz tanımının değişmesiyle hem işsiz sayısı hem de işgücü sayısında bariz zıplamalar göze çarpmaktadır.

İşsizlik tanımının değişmesi işsiz serisinde sadece büyüme oranları kullanılarak yapılacak revizyonun sapsamalara yol açacağına işaret etmektedir. Dolayısıyla işsiz sayısını revize etmek için Hanehalkı İşgücü Anketi mikro veri setlerini de kullandık.

2009-2013 yılları arasında iş arama sürelerini ölçmek için iki farklı sorunun anket soru kağıdına dahil edildiği görülmektedir. Eurostat ile uyum süreci içerisinde soru kağıdında hem son üç ayda hem de son dört haftada iş aramış olanların belirlenebilmesi için sorular bulunmaktadır. Dolayısıyla ilk aşamada işsiz tanımında son dört haftadır iş aramış olan, iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve iki hafta içerisinde işbaşı yapabileceğini beyan eden bireyleri işsiz olarak tekrar kodluyoruz. 2009-2013 işsiz serilerini mikro veri kullanarak son dört haftada iş arayanların işsiz olarak tanımlandığı şekilde tekrar hesaplıyoruz.

İkinci aşamada nüfus projeksiyonlarındaki değişimin etkilerine odaklanıyoruz. Daha kısa iş arama süresini yansıtan yeni tanımla hesaplanan işsiz serisini (istihdam serisine yapılan düzeltmenin aynı uygulanarak, yani eski işsizlik serisindeki büyüme oranları kullanılarak) tekrar düzeltiyoruz. Böylelikle 2014 sonrası seriyle seviye açısından da uyumlu olan yeni seriyi 2009 – 2013 yılları için elde ediyoruz (Tablo 3).

HİA 2004-2008 yılları mikro veri soru kâğıtlarında ise işsizliğin yeni tanımını uygulamaya izin veren sorular bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle yeni tanımda işsizleri tanımlamak için kullanılan “son dört haftadır” bireyin iş arayıp aramadığına dair veri 2009 öncesinde yoktur. Dolayısıyla son üç aydır iş aramış bireylerle son dört haftadır iş aramış bireyleri ayırt etmek mümkün değildir. Dolayısıyla 2004-2008 yıllarında işsiz tanımındaki değişikliği mikro veri kullanılarak yansıtamıyoruz. Bu koşullar altında 2009 yılı için tahmin ettiğimiz seriyi eski serideki büyüme oranları kullanarak geri götürüyoruz.

TÜİK tarafından açıklanan revize veriyle bizim revizyonumuzun sonucunda elde ettiğimiz seriler Tablo 3’te yer almaktadır. Görüldüğü gibi mikro veriden faydalanarak bulduğumuz 2008 yılına kadarki rakamlar ile TÜİK’in yeni serisindeki rakamlar birbirine çok yakındır. 2008 öncesi için uyguladığımız

büyüme oranlarıyla zincirleme geriye götürme metodunun ise iki seri arasında 38 bin ile 100 bin arasında farklar ortaya çıkardığı, sapma oranının da yüzde 1,7 ile yüzde 5 arasında değiştiği görülmektedir. Dolayısıyla kadın ve erkekler için ürettiğimiz serilerin hata paylarının 2005-2008 dönemi için işgücü piyasası dinamiklerinin özgün niteliklerini değiştirmeyecek ölçüde düşük olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3: TÜİK serileri ve BETAM revizyonuna göre işsizlik seviyeleri, 2005-2017

	Eski Seri	Betam Revize Seri	TÜİK Revize Seri			BETAM Revize Kadın	BETAM Revize Erkek
				BETAM - TÜİK	BETAM / TÜİK - 1		
2005	2.388	2.133	2.058	75	0,036	566	1.569
2006	2.328	2.079	1.980	100	0,050	580	1.501
2007	2.376	2.122	2.044	79	0,039	581	1.542
2008	2.611	2.332	2.295	38	0,016	647	1.686
2009	3.471	3.100	3.095	5	0,002	862	2.238
2010	3.046	2.744	2.737	7	0,003	847	1.897
2011	2.615	2.337	2.328	9	0,004	787	1.550
2012	2.518	2.214	2.204	10	0,005	765	1.450
2013	2.747	2.452	2.445	7	0,003	909	1.543
2014(*)	2.854	2.854	2.854			1.040	1.813
2015(*)	3.057	3.057	3.057			1.167	1.891
2016(*)	3.330	3.330	3.330			1.324	2.006
2017(*)	3.454	3.454	3.454			1.431	2.024

(*) : 2013 sonrası güncel seri

İŞGÜCÜ

İşgücü verilerini tanım icabı istihdam ve işsiz serilerini toplayarak elde ediyoruz. Dolayısıyla işsiz tanımını mikro veri kullanarak 2009 öncesine taşıyamamaktan kaynaklanan sapmalar ve istihdam tahminimizdeki sapmaların toplamı işgücü tahminimize de yansımaktadır (Tablo 4).

Tablo 4: TÜİK serileri ve BETAM revizyonuna göre işgücü seviyeleri, 2005-2017

	Eski Seri	Betam Revize Seri	TÜİK Revize Seri			BETAM Revize Kadın	BETAM Revize Erkek
				BETAM - TÜİK	BETAM / TÜİK - 1		
2005	22.455	21.709	21.691	18	0,001	5.417	16.326
2006	22.751	22.003	21.913	90	0,004	5.574	16.462
2007	23.114	22.353	22.253	101	0,005	5.668	16.716
2008	23.805	23.008	22.899	109	0,005	5.961	17.074
2009	24.748	23.857	23.710	148	0,006	6.439	17.436
2010	25.641	24.785	24.594	191	0,008	6.949	17.849
2011	26.725	25.857	25.594	263	0,010	7.409	18.456
2012	27.339	26.429	26.141	288	0,011	7.707	18.725
2013	28.271	27.352	27.047	306	0,011	8.167	19.184
2014(*)	28.787	28.787	28.787			8.729	20.057
2015(*)	29.678	29.678	29.678			9.225	20.453
2016(*)	30.535	30.535	30.535			9.636	20.899
2017(*)	31.643	31.643	31.643			10.160	21.484

(*) : 2013 sonrası güncel seri